

-Wet.

scholen-ver-
belangstelling
ende ontwerp

in een rege-
s bestaande,
deze bepalen-
vele school-
zijn wegge-
u toe op die
rkenlijkheid
de voorschot-
meer 80 pCt,
gemeentelijke
110, 6e lid);
derwijzen zal
verleend. (Art.
neer dan één
vergoeding bere-
(Art. 109, 6e
verantwoordig
en zijn inge-
nu verlengd

nde, aanzien-
Minister van
commissie-Rut-
niet in de be-
aande bespre-
wijzigingen;
looft zulk een
hts op enkele
voorziening niet
nader de aan-

ierboven nog
ren niet meer
de vaststel-
waarnaar de
vergoeding zal
dat reeds bij
rooting, dat is
twee schooljaar
ten het bedrag
onderwijskosten
er zal aan de
leend. (Artikel
bestaand, dat
van uitgaven
gaan, omdat
eer laat na af-
tgesteld, maar
nderingen on-
nomen. Doch
aan dat voor-
strekt, ook de
ekend worden.
ik voorziet de
n de uitgaven
a zijn dan het
eding. (Artikel

orden is dit. In
n bij supple-
de eigen uit-
verhoogt, een
ten aan de bij-
zal zijn. Indien
stisch zou zijn
gaven van de
moeten zijn,
et in het hiaat,
a. Wel bepaalt
Gedeputeerde
de begrotings-
alle gevallen
schrift, dat een
assing zal vin-
en enkele moei-
en, een rede-

en ontwikkelde
er men de ar-
Gemeenteraad
ke kosten hoo-
geraande cij-
de bijzondere
te verhoogden.
gt uit artikel
n beschikbaar-
ijjarige periode
blik zou men
elling van elke
55 ter, 3e lid,
a dus jaarlijks,
g van dit exco-
norie van toe-
n wel, dat die
(nu vijfjarige)
olbesturen zijn
en over eenige
de aldus ver-
e vijfjarige pe-
ing is voortref-
de bijzondere
deelig verschil
te betrekken

een onherroepelijk verlies. Toch kan hier een moei-
lijkheid rijzen bij de financiering der bijzondere
scholen, welke krachtens het principe van de finan-
ciele gelijkstelling, niet behoeft te bestaan. Im-
mers de schoolbesturen zullen hun hogere uit-
gaven gedurende een bepaalde vijfjarige periode
voorloopig uit eigen middelen moeten financieren;
in de verlening van een voorschot van deze
meerdere kosten voorziet de wet niet.

Het ware dus wel gewenscht, hierin te voorzien
door te bepalen, dat niet alleen met de suppletoire
begroting zal worden gehandeld als boven aange-
duid, doch bovendien, dat wanneer excedenten van
de werkelijke uitgaven boven het begrootings-cijfer
blijken te bestaan — wat blijken moet, wanneer
„jaarlijks” (art. 55 ter, 1e lid) door den Gemeente-
raad de uitgaven over een „voorafgaand” kalen-
derjaar worden vastgesteld, wat mogelijk zou zijn
ook zonder suppletoire begrotingen — de vroeger
vastgestelde voorschotten aan de bijzondere school-
besturen naar evenredigheid verhoogd zullen wor-
den. Volledigheidshalve wil ik erop wijzen, dat
omtrent dit onderwerp ook een andere meening
bestaat. In het 41ste Jaarverslag van den „School-
raad” komt o.m. een verslag voor van de rede door
Mr H. Bijleveld, gehouden op de vergadering van
den Schoolraad van 8 April 1931. Op blz. 59 van
dat verslag lezen wij:

„Daarnevens wordt nog een waarborg aan de
Schoolbesturen gegeven. Want elk jaar vóór 1 Sep-
tember moet worden vastgesteld het bedrag, dat
het vorig jaar werkelijk aan het openbaar on-
derwijs is besteed per leerling. Ook hierover is
beroep mogelijk. En de verrekening van hetgeen
is besteed en hetgeen aanvankelijk beschikbaar is
gesteld, zal dan dadelijk¹⁾ plaats hebben.”

Die rede betrefte de voorstellen der Staatscommis-
sie. Zakelijk verschil tusschen die voorstellen en
het Wetsontwerp bestaat op dit punt niet.

Het komt mij op de bovenaangegeven gronden
voor, dat de tekst van het ontwerp hier geen vol-
komen zekerheid biedt. Een nadere voorziening
is daarom niet ongewenscht.

III. Een andere materie, waarin dit ontwerp geen
verbetering brengt, betreft de vergoeding door de
Gemeente van administratiekosten der bijzondere
scholen. Sinds 1 Januari 1922 is dit een voort-
durende casus belli geweest. De praktijk is ge-
worden, dat de meeste gemeenten het eigen kos-
ten-cijfer per leerling, waarin nog geen admini-
stratiekosten opgenomen, verhoogden met f 0.50
per leerling. (De enkele incidentele regelingen
uit de rechtspraak bekend geworden, waarbij van
dit cijfer van f 0.50 werd afgeweken, laat ik nu
maar rusten.) Dit cijfer van f 0.50 is lukraak
voorgesteld en vrij algemeen toegepast geworden.
Een ernstige berekening, of inderdaad de gemeente-
lijke administratiekosten meer of minder dan f 0.50
per leerling bedragen, schijnt van overheidswege
nog nergens gemaakt. Het is ook aan gerechten
twijfel onderhevig, dat de gemeentelijke admini-
stratie niet meer dan f 0.50 per leerling kost.
Ik beschik over een berekening, opgesteld door
een Rijks-Accountant, werkzaam bij den Rijks-
belasting-dienst, en door dezen, in zijn kwaliteit van
lid van het bestuur van een bijzondere-schoolver-
eeniging, voorgedragen aan en verdedigd bij Gede-
puteerde Staten van een oazer provincie. Afge-
dacht van het algemeene argument, dat als een
lid van een schoolbestuur zijn belangen komt
bepleiten voor eenig college, men niet aan partijdig-
heid behoeft te denken, daar in het algemeen zeker
ook het streven naar objectiviteit bij zulke pleiters
mag worden aanvaard, van een Rijks-Accountant
zal men zulk een objectiviteit stellig verwachten
en aannemen; hem zal men niet wraken als een
onbetrouwbaar getuige.

Welnu, deze Rijks-Accountant kwam tot een
cijfer van f 2.— (twee gulden) als het doorsnee-
kosten-bedrag per leerling van de gemeentelijke ad-
ministratie voor het onderwijs. Het betrof hier een
der grotere gemeenten van ons land. De Rijks-
Accountant, evenbedoeld, heeft — en volkomen
terecht — erop gewezen, dat voor een zuivere
berekening ook in aanmerking moesten komen (zij
het dan voor een deel) de salarissen (inclusief
pensioen-toeslagen) van Burgemeester en Wethou-
der, den gemeente-ontvanger, alle ambtenaren van
de afdeling Onderwijs; de kosten voor huisvesting
(renteverlies en onderhoud van de voor de huisves-
ting dienende gebouwen) en verder natuurlijk met
de gewone bureau-kosten.

Die poging heeft toen geen succes gehad, doch
dit is van minder belang. Van beteekenis is, dat ook
volgens de getuigenis van een Rijks-Accountant
ernstig mag worden betwijfeld, dat de Gemeente
haar administratie van het onderwijs voor f 0.50 per
leerling zou kunnen voeren. (Het is natuurlijk
overbodig op te merken, dat de bedoelde Rijks-
Accountant heeft gewezen op het feit, dat de
Gemeente administratie voert niet alleen voor open-
baar, maar ook voor bijzonder onderwijs en beide
in allerlei instituten). Het staat te vreezen, dat
de vijftig-cents-praktijk zal worden bestendigd, ten-
zij de Wetgever thans zou ingrijpen. Om een
eenigszins bevredigende oplossing te vinden, is
het m.i. zeer gewenscht, dat eens door het onder-
zoek van een volstrekt onpartijdige commissie werd

nagegaan, welke de werkelijke administratiekosten
zijn in enkele groote en kleine gemeenten. Wellicht
zouden de uitkomsten van zulk een onderzoek
kunnen leiden tot een vaststelling door den Rijks-
wetgever van een minimum vergoedingsbedrag.

Met deze enkele opmerkingen wil ik de bespre-
king van dit ontwerp voorloopig staken.

’s Gr.

A. SCHILDER.

*) Spatieering van mij, A. S.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De stand van zaken.

Een jaar is niet veel in den arbeid der zending.
Hoe spoedig is een jaar voorbij, en hoe weinig
kan er in zoo'n korten tijd worden verricht. Ter-
nauwernood is men begonnen, of de twaalf maan-
den zijn om.

Men zou dan ook kunnen vragen, of er wel elk
jaar opnieuw, bij gelegenheid van het houden der
Ned. Zending-Conferentie, voor ds Rauws vol-
doende stof is voor het samenstellen van zijn
„Overzicht van het zendingswerk in Ned. Oost-
en West-Indië”.

Maar deze vraag houdt gij terug, indien gij het
boekje van ruim 70 bladzijden met het genoemde
Overzicht ter hand neemt en doorleest.

Verbazend, wat een werk er weer gedaan werd!
Wonderlijk, zooveel zegen als God op dezen
arbeid heeft geschonken!

De Rauws handhaaft ook in dit Overzicht over
1930—31 zijn ouden roem van groote belezenheid
en groote nauwkeurigheid. Hij, die met het zen-
dingswerk op de hoogte wil blijven, kan dit boekje
niet missen. Immers, niet ieder is in staat om alle
zendingsperiodieken van de Nederlandsche zending
te lezen, noch ook kan hij allerlei verslagen inzien, die
niet algemeen verspreid worden. En dan verstaat
ds Rauws ook de kunst, om uit het overstelpend
vele materiaal het meest belangrijke uit te halen
en op geschikte wijze te verwerken.

Naar oude gewoonte begint hij met een kort
inleidend woord, waaruit wij dezen éenen zin uit-
lichten: „In onze zendingskringen wordt gewoone-
lijk met ophef gesproken over hetgeen gedaan wordt,
maar men spreekt er weinig over wat gedaan zou
moeten worden, als wij de geboden mogelijkheden
wildten gebruiken.”

Het schijnt ons toe, dat hier teveel gegenerali-
seerd wordt; ik merk van dien ophef niet zooveel;
doch dit getuigt daarom nog niet van den noodigen
oetmoed! Velen zwijgen ook, omdat zij heel weinig
afweten van hetgeen er wordt gedaan! En dan
spreekt men ook niet over al hetgeen er nog gedaan
moet worden! Het is nog op zeer vele plaatsen een
moeilijkheid, om de ouden en jongen op de hoogte
te brengen en te houden van den zendingsarbeid.
En de vraag moet altijd weer herhaald worden:
leest ge wel geregeld ons Zendingsblad?

Het ligt voor de hand, dat, na de mededeelingen
over den Internationalen Zendingraad ook gehan-
deld wordt over den Ned. Zendingraad; ds Rauws
is hierover zeer sober, en noemt slechts de feiten,
zonder er beschouwingen aan vast te knopen.

Over den Indischen Zendingraad en den Ned.
Indischen Zendingbond wordt niet gezegd, even-
min over het Zendingconsulaat; maar breder
schrijft de samensteller over het Nederl. Bijbelge-
nootschap. Wij hooren, dat dr Kraemer in Solo
bezig is ter voorbereiding van twee Javaansche
werken; de tweede taalgeleerde: dr van der Veen,
heeft o.a. het Ta'e-Nederl. woordenboek voltooid.
En dr Onvlee op Soemba heeft een nota ingediend
over het Soembaneesch in het zendingswerk. Bo-
vendien zijn twee aspirant-taalgeleerden te Leiden
in opleiding, van wie één waarschijnlijk voor Nieuw-
Guinea is bestemd. En dan volgt een lange rij van
allerlei uitgaven van Bijbels enz. Het Nederl. Bijbel-
gennootschap blijft voor de zending van de aller-
grootste beteekenis.

Met weemoed leest gij het „In memoriam”. Zoo-
vele jonge mensen, die zich nog maar kort aan
dit werk hadden gegeven, gingen heen! Ach, de
zending brengt elk jaar opnieuw haar offers aan
arbeiders en arbeidsters, die zoo moeilijk kunnen
worden gemist.

Het overzicht van Java beslaat 22 bladzijden.
Duidelijk komt tot uiting het vraagstuk van het
zelfstandig worden der Inlandsche kerken. Daar
het in onze bedoeling ligt hierover in een afzonder-
lijk artikel te handelen, als in „De Macedoniër” het
gebeele referaat van dr H. van Andel over dit on-
derwerp geplaatst is, gaan wij nu niet verder
hierop in.

De trouwe lezers van het Zendingsblad vinden
geen nieuws in het gedeelte, dat over Midden-Java
ten Zuiden handelt; het schijnt ons toe, dat het
ds Rauws goed gelukt is, in de weinige bladzijden
aan het werk aldaar alle recht te laten varen.
Jammer vinden wij, dat hij geen aandacht geschon-
ken heeft aan den arbeid der Gereformeerde kerken

van Batavia enz., die toch waarlijk meer doen dan
aan zichzelf denken! Wij hopen, dat in een volgend
jaar-overzicht het werk der kerken niet zal wor-
den vergeten.

Op Sumatra staan de Bataklanden nog altijd
vooraan. De Bataksche kerk groeide reeds uit boven
de 300.000 leden, en nam in één jaar met 10 pCt.
toe. Ook hier is het vraagstuk der zelfstandigheid
der kerk aan de orde; gelijk vanzelf spreekt, is
hiermee reeds een aanvang gemaakt, waartoe het
vaststellen van een kerkorde heel wat heeft bijge-
dragen.

De Batakzending kan nog niet op haar lauweren
rusten, want het Batakvolk telt 1.200.000 zielen;
een vierde is dus voor het Christendom gewonnen.

Het schijnt, dat de woelige elementen in de kerk
ietwat tot rust zijn gekomen, al blijft de regering
der kerk en vooral de handhaving der tucht zeer
veel zorg vragen. Dr Joh. Warneck, de ephorus, die
nu in ons land vertoeft, is echter berekend voor
zijn laak, en stuurt met beleid in de richting naar
algebeele zelfstandigheid.

Ook hier hooren wij de klacht, evenals op de
meeste andere terreinen: gebrek aan werkkrachten!
Er kunnen overal nog tientallen arbeiders en ook
arbeidsters worden gebruikt. Of ook, de mannen
zijn er, maar er is geen geld! Ook ontwikkelen de
Roemschen op Sumatra, ja waar niet al, buitenge-
wone activiteit; de dubbele zending is met volle
zeilen Oost Indië binnengevaren. Dat dit groote
bezwaren oplevert, is te verstaan; en toch gelooven
wij, dat het niet te voorkomen was en ook tot be-
vestiging der Inlandsche christenen kan en zal
bijdragen.

Op Borneo zijn andere tijden gekomen. De weelde
heeft een einde; de prijzen van caoutchouc, rotang
enz. zijn geweldig gedaald, en het loont niet langer
de moeite de producten te winnen. Overstromin-
gen en een rattenplag hebben de ellende vermeer-
derd enz. Doch de zendelingen zien in dezen nood
de ploegschaar, die den harden bodem breekt en
ontvankelijk maakt voor het zaad des Evangelies.

Dat het Heidendom er nog niet dood is, blijkt
uit het éene feit, dat men na een onderbreking van
30 jaar weer een doodenfeest organiseerde, waar-
voor f 20.000 werd opgebracht! Eigenlijk is niet de
heidensche godsdienst de drijfveer, maar de genot-
zucht; en de zending voelt het als een groot be-
zwaar, dat het secularisme op Borneo zijn intrede
heeft gedaan, met al zijn vreeselijke gevolgen.

Ook de Islam werkt met alle kracht. De sultan
van Kotawaringin b.v. vervangt al zijn christelijke
beambten door mohammedaansche en laat de hoof-
den een eed afleggen, dat zij nooit christen zullen
worden.

Ja, het Christendom strijdt tegen de twee fronten
van Heidendom en Islam, die elkander in secula-
risme, syncretisme en nationalisme al meer gaan
vinden.

Echter, er is ook zonneschijn; de eerste Dajaksche
Synode werd gehouden; velen werden gedoopt; het
getal leerlingen op de scholen steeg, enz.

Van Celebes merken wij alleen op, dat in Pendolo
op Posso het aantal Christenen zoo sterk toeneemt,
dat het tijdstip niet ver meer schijnt, waarop de
laatste heiden gedoopt zal zijn.

In Nieuw-Guinea loopt de zending op zevenmijls-
laarzen! In één jaar werden er 7000 gedoopt. Heele
dorpen, groepen, stammen gaan tot het Christen-
dom over. Maar terecht maakt ds Rauws er op-
merkzaam op, dat wij den toestand niet moeten
idealiseeren; als het met zoo groote menigten gaat,
is het Christendom ondiep en weinig gefundeerd.
Om enkele voorbeelden te noemen: op de Schouten-
eilanden doopte zendeling Agter 1960, zendeling
hartweg 1750 mensen. In het ressort Sentani
leveren de duizenden, die dooponderricht ontvan-
gen, vrijwillig hun heidensche voorwerpen in.

„Op Nieuw-Guinea is de morgen aangebroken.
Moge God dien doen voortgaan tot den vollen
dag toe.”

Over Soemba mogen wij niet zwijgen. Er zijn
reeds meer dan 3000 Christenen. In dit voorjaar
werd een algemeene conferentie van alle goeroes-
indijl gehouden ter bespreking van belangrijke vra-
gen. Langzaam maar zeker gaat de arbeid vooruit.
Wij lazzen ditmaal geen klacht over het indringen
der Roemschen.

Aan de actie in het Binnenland wijdt ds Rauws
een enkele bladzijde, waarbij alleen aan de Ge-
nootschapszending is gedacht; dit is te eenzijdig;
ja, de oprichting van ons eigen zendingsbureau,
directeur dr Ruys te Lisse, wordt nog genoemd;
doch dat is ook alles!

Wij nemen gaarne ten beschuile over het woord
van den Japanischen hervormer Kagawa, waarmee
ook ds Rauws eindigt:

„Het eenige beginsel der liefde is het kruis van
Jezus. Maar sommige Christenen preken dat wel,
maar beleven het niet. Wat wij noodig hebben is,
dat het kruis in ons dagelijksch leven werkelijk-
heid wordt. Als God ons geven wil een groote
openbaring van liefde, dan zal de revolutie van
Rusland en die van China aan Japan (wij voegen
er aan toe: en aan Ned. Oost- en West-Indië)
voorbijgaan. Maar dat kan niet gebeuren door
woorden alleen. Dat moet geschieden door bekeer-
ing en door de liefde van de daad.”

J. D. W.